

VÁLASZ

Prof. Dr. Kertész Ádám, a Földrajztudomány Doktora

TÁJVÁLTOZÁS MAGYARORSZÁGON 1990-2018 KÖZÖTT: AGROÖKOLÓGIAI HÁTTÉR, TÁJÖKOLÓGIAI ÉS KÖRNYEZETI KÖVETKEZMÉNYEK

című MTA doktori értekezéséről adott opponensi véleményére

Mindenekelőtt szeretném megköszönni Dr. Kertész Ádám Professor Úrnak, hogy alaposan átolvasta és véleményezte MTA doktori disszertációm. Köszönöm Professor Úr támogató megjegyzéseit, kritikai észrevételeit és elismerő szavait. Az alábbiakban főként a bírálótában felvetett kritikai észrevételeire válaszolok (bírálati megjegyzéseit a szövegben *dőlt* betűvel jelöltem).

1. Opponensem felveti, hogy a dolgozatomban megfogalmazott tudományos kérdések száma esetleg csökkenthető lett volna: „*A célkitűzést kilenc kérdés formájában fogalmazza meg. Ez egy kicsit soknak tűnik.*”

Valóban talán kicsit a szokásosnál több, és logikailag egymáshoz lazábban kapcsolódó célt is megfogalmaztam dolgozatomban. Ennek egyik oka az, hogy e célok a teljesség igénye nélkül, mintegy esettanulmány szerűen mutatják be a felszínborítás változás tendenciáit, a végbement változás agroökológiai hátterét és ökológiai, környezeti következményeit Magyarországon 1990-2018 között. A sok kérdés felsorolásának másik oka pedig az, hogy az egyes kutatási célokat (irányokat) eltérő módszertannal elemeztem, és úgy gondoltam, hogy a célok megválaszolásának módszerei, valamint eredményei is jobban nyomonkövethetők lesznek így a dolgozatban.

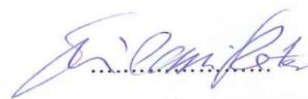
Amint azt Opponensem is megjegyzi, a tájváltozás egy rendkívül összetett folyamat, mely során az egyes tájalkotó tényezők közti kapcsolatrendszerek dinamikusan változnak. A dolgozat terjedelmi korlátai miatt sem vállalkozhattam a tájváltozás bonyolult kapcsolatrendszerének teljes feltárására, ezért a tudományos kérdések (célok) megfogalmazása során e kapcsolatrendszerek közül azokat választottam ki, melyek részletesebb elemzésével az elmúlt években foglalkoztam. Egyetértek Professor Úrral abban, hogy dolgozatomban áttekinthetőbb lett volna akkor, ha ezeket a kérdéseket két kérdéscsoportba rendezve fogalmaztam volna meg. Egyrészt az 1990-2018 között Magyarországon végbement felszínborítás változások okai és tendenciái másrészt azok tájökölógiai és környezeti következményeivel kapcsolatos kérdések kerülhetek volna ezekbe a kérdés csoportokba, melyek révén dolgozatomban tudományos kérdéseim bemutató fejezete áttekinthetőbb lett volna. Emellett bizonyára növelte volna a dolgozatban leírt célok, módszerek és eredmények logikai követhetőségét is, ha bizonyos kérdéseket összevontam volna egymással. Utólag úgy látom, egyszerűbb lett volna tézispontként csak egy kérdést megfogalmaznom, így talán még egyértelműbb követhető lett volna dolgozatomban logikai strukturája.

2. Professor Úr bizonyos mértékben hiányolja a kutatási kérdéseim közötti tartalmi kohéziót: „*E kérdések szoros összetartozását nehezen látom át. Úgy tűnik, hogy a jelölt minden tudományos kérdést, amivel foglalkozott, bele akarta foglalni az értekezésbe. Ez nem alapvető probléma, de azért mégis szükségesnek tartom megemlíteni.*” Egyetértek Opponensemvel abban, hogy e témakörök közvetlenül nem kapcsolódnak egymáshoz, ám úgy gondolom, hogy több közös vonás is van bennük, tágabb értelemben összefüggenek egymással. Egyrészt logikailag közös bennük az, hogy az általam felvetett tudományos kérdések mindegyike a táj időbeli változásának okaival, tendenciáinak és következményeinek egy-egy általam kutatott rész témakörével foglalkozik. Az általam feltett kérdések másik közös vonása, hogy a tájváltozás elemzését minden esetben országos léptékben végeztem el remélve, hogy ezáltal általános érvényű, regionális léptékű a későbbi szintézis megalkotásához is felhasználható eredményeket kapjak. Úgy vélem, hogy bár a tájváltozás holisztikus elemzése kell legyen a végső célja az e

kérdéssel foglalkozó kutatásoknak, de egyelőre még a teljes földrajzi szintézis a megfelelő módszerek hiánya miatt a gyakorlatban nem, vagy csak nagyon nehezen valósítható meg. Úgy vélem, hogy a tájváltozás okainak és ökológiai, környezeti következményeihez hasonló, térben és időben változékony, rendkívül összetett folyamatok elemzéséhez jó lehetőséget kínálhatnak a Mesterséges Intelligencia alapú statisztikai módszerek (modellezések), melyek bemenő paramétereinek kiválasztásához hasznosak lehetnek e komplex kérdéskör részkérdéseivel kapcsolatos kutatási eredményeim. Dolgozatom készítése során szerettem volna áttekintést adni az utóbbi években végbement tájváltozás okait tendenciáit és következményeit elemző kutatási eredményeimről, melyek a Professzor Úr által is említett módon csak közvetve, a fenti logika szerint kapcsolódtak egymáshoz.

3. Köszönöm Opponensem szakirodalmi áttekintéssel kapcsolatos megjegyzéseit és a tájváltozás kutatásával foglalkozó publikációkat összegző táblázatommal kapcsolatos dicsérő sorait, nem találtam megválaszolást kívánó kérdést vagy kritikai megjegyzést alábbi véleményemben: *„Kiemelem a 2. táblázatot, amelyben a közép-európai szerzőknek a tájszerkezeti változások okaival, tendenciáival és tájökológiai, környezeti következményeivel foglalkozó kutatásait foglalja össze táblázatos formában. Mégis hozzátenném e kritika mellett, hogy rendkívül érdekes a tájváltozási folyamatok sokféle megközelítése.”*
4. Köszönöm Professzor Úr dolgozatom módszertani fejezetével kapcsolatos elismerő véleményét. Külön köszönöm a módszertan logikai felépítését bemutató ábrámat dicsérő szavait.
5. Egyetértek Opponensemvel abban, hogy a *„A mesterséges felszínnek részarányának növekedése a fővárosban és a nagyobb városainkban triviális, ugyanakkor ennek számszerű bizonyítása eredményként fogadható el.”* Reményeim szerint a felszínborítás évi átlagos ütemének dolgozatomban bemutatott számítási módszertana, és az abból kapott eredmények szintén új tudományos eredménynek minősíthetők.
6. Köszönöm, hogy Professzor Úr téziseim mindegyikét elfogadja, azokat új tudományos eredménynek tartja.

Végül ismételen megköszönöm Kertész Ádám Professzor Úrnak, hogy alaposan áttanulmányozta dolgozatomat, és ennek alapján téziseimet elfogadva azt nyilvános vitára alkalmasnak tartja, véleményében az MTA doktori cím odaítélését támogatja.

Szeged, 2024.03.05.

Szilassi Péter